

تولید علم ایران در سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶، براساس آمار پایگاه‌های مؤسسه اطلاعات علمی (آی.اس.آی.)*

دکتر عبدالرضا نوروزی چاکلی^۱

دکتر حمزه علی نورمحمدی^۲

اسماعیل وزیری^۳

علی اعتمادی فرد^۴

چکیده

مقاله حاضر با استفاده از آمارها و شاخص‌های مؤسسه اطلاعات علمی به بررسی وضعیت تولیدات علمی نمایه شده ایران در پایگاه وب‌آوساینس (دبلیو.ا.اس.) در سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ می‌پردازد. از تعداد ۶۷۴۸ عنوان تولید علمی ایران در سال ۲۰۰۶، تعداد ۶۶۸۲ عنوان در پایگاه نمایه‌نامه استنادی جامع علوم (اس.سی.آی.ای.)، ۱۹۳ عنوان در پایگاه نمایه‌نامه استنادی علوم اجتماعی (اس.اس.سی.آی.) و تعداد ۱۶ عنوان در پایگاه نمایه‌نامه استنادی هنر و علوم انسانی (ای. و اچ.سی.آی.) نمایه شده است. این رقم در مقایسه با سال ۲۰۰۵، حدود ۲۱ درصد رشد نشان می‌دهد. در هر دو سال، بیشتر تولیدات علمی ایران در قالب مقاله و به زبان انگلیسی بوده است. در عین حال، از تنوع زبانی و ارائه مدارک علمی سال ۲۰۰۶ کشورمان نسبت به سال ۲۰۰۵ کاسته شده است. براساس آمارهای وب‌آوساینس، پرکارترین نویسندگان سال ۲۰۰۶ ایران، م.م. هروی و م. دهقان بوده‌اند که به ترتیب با ۵۷ و ۴۷ عنوان تولید علمی، حدود ۱/۵۵ درصد از کل تولیدات علمی نمایه‌شده ایران در پایگاه‌های مذکور را منتشر کرده‌اند. تا اسفند ۱۳۸۵، مقاله "Absorption of water vapor on activated carbon: a brief overview" با ۱۶ استناد، به عنوان پراستنادترین تولید علمی سال ۲۰۰۶ ایران محسوب شده است. همچنین، بیشتر تولیدات علمی ایران، در گروه موضوعی "Chemistry,"

* برگرفته از گزارش جامع «ارزیابی تطبیقی وضعیت تولید علم ایران و کشورهای منطقه در سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶، براساس آمار مؤسسه اطلاعاتی علمی»

۱. مدیر گروه علم‌سنجی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و عضو هیئت علمی گروه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شاهد
noroozi.reza@gmail.com

۲. هیئت علمی مدعو گروه علم‌سنجی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و مدیر گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شاهد
nourmohammadi.h@googlemail.com

۳. کارشناس ارشد گروه علم‌سنجی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور esmaeel_v@yahoo.com

۴. کارشناس ارشد گروه علم‌سنجی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور etemadi_mot@yahoo.com

Multidisciplinary "نمایه شده است. نشریه *Applied Mathematics and Computation* نیز با انتشار ۱۶۱ عنوان مقاله، بیشترین سهم را در انتشار تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ کشورمان برعهده داشته است. از مجموع ۱۹ نشریه نمایه شده ایران در پایگاه‌های مؤسسه اطلاعات علمی، تنها تعداد ۶ عنوان در پایگاه وب‌آوساینس نمایه شده است. این ۶ نشریه نیز حدود ۴/۱۸ درصد از کل تولیدات علمی ایران را منتشر کرده‌اند.

کلیدواژه‌ها

تولید علم، ایران، مؤسسه اطلاعات علمی، نمایه‌نامه استنادی علوم، نمایه‌نامه استنادی علوم اجتماعی، نمایه‌نامه استنادی هنر و علوم انسانی، وب‌آوساینس

مقدمه

نشریات هسته و رهبران علمی هر حوزه، به‌عنوان بخش‌هایی از دیرینه‌ترین روش‌های کتابسنجی و علم‌سنجی، همواره مورد توجه متخصصان حوزه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی بوده است. به انجام رسانیدن دقیق مطالعات کتابسنجی و علم‌سنجی نیز هیچ‌گاه بدون اجرای اموری همچون نمایه‌سازی مدارک علمی، مستندسازی اسامی اشخاص حقیقی و حقوقی، مستندسازی موضوع، تفکیک و شناسایی انواع قالب‌های علمی، و بسیاری دیگر از فعالیت‌های سازمان‌دهی و ذخیره‌سازی اطلاعات، که توسط متخصصان علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی صورت می‌پذیرد و زمینه‌های تشخیص و شناخت دقیق مؤثرترین تولیدات و منابع و افراد علمی را از یکدیگر فراهم می‌سازد، میسر نبوده است.

از طرف دیگر، فراهم‌سازی، سازمان‌دهی، اشاعه، و استفاده از اطلاعات باکیفیت در جهت تحقیق و توسعه کشور نیز در درجه

سنجش و ارزیابی علم واقعی است که در گذشته و حال در سطح جهان مطرح بوده و هست، چرا که همواره فرض بر این بوده است که علم می‌تواند به سلامت و رفاه ساکنان کره زمین کمک کند. بر این اساس، شناسایی مؤثرترین سازمان‌ها و افراد و سایر عوامل مرتبط با تولیدات و فعالیت‌های علمی می‌تواند راهگشا و زمینه‌ساز برقراری ارتباط و همکاری نظام‌مند علمی در جهت درک مسئولیت‌های عمومی همه انسان‌ها و تبادل اطلاعات در زمینه‌های مختلف باشد. به دلیل نقش و اهمیتی که ارتباط علمی در دست‌یابی به یافته‌های جدیدتر برعهده دارد، سنجش و ارزیابی تولیدات و فعالیت‌های علمی نیز همواره مورد توجه متخصصان علم‌سنجی قرار داشته است. علم‌سنجی، به‌عنوان رشته‌ای علمی، به‌منظور فراهم‌سازی اطلاعات موردنیاز برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران پژوهشی، طیف وسیعی از فعالیت‌ها را تحت پوشش قرار می‌دهد. مطالعات تحلیل استنادی و شناسایی

اول مستلزم به‌کارگیری مؤلفه‌هایی است که منجر به شناسایی معتبرترین عوامل تولید علم شود. به بیانی دیگر، سنجش و ارزیابی تولیدات و فعالیت‌های علمی نیازمند بهره‌گیری از شاخص‌هایی است که به منزله چارچوبی مناسب عمل کند. علاوه بر آن، ضروری است این شاخص‌ها از جامعیت لازم برخوردار باشند و باعث تهییج شدید ذهن، تحرک محیط اجتماعی، و تحرک شغلی محققان شده و کارآیی سازمان‌های پژوهشی را افزایش دهند. بر این اساس، پذیرش آن در سطح بین‌المللی به‌عنوان اصلی مهم تلقی می‌شود، چرا که در این صورت، امکان مقایسه یکسان و دقیق این عوامل در جوامع مختلف فراهم شده و توانمندی‌های علمی هر کشور در سطح جهان در معرض نمایش قرار می‌گیرد. به همین دلیل، استفاده از آمارها و شاخص‌های مؤسسه اطلاعات علمی^۵، به‌عنوان چارچوبی برای سنجش و ارزیابی تولیدات و فعالیت‌های علمی، همواره مورد استفاده متخصصان علم‌سنجی کشورهای مختلف قرار گرفته است. از این رو، در مقاله حاضر سنجش تولیدات و فعالیت‌های علمی ایران با بهره‌گیری از اطلاعات و شاخص‌های مؤسسه اطلاعات علمی، مورد مقایسه قرار گرفته است. مؤسسات، موضوعات، زبان‌ها، و انواع مدارک مربوط به تولیدات علمی و همچنین گزارش استنادی نشریات ایران، از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌های مورد توجه در تحقیق حاضر محسوب می‌شود.

نکات مورد توجه در مقاله حاضر

۱. اطلاعات این گزارش، در اسفند ۱۳۸۵، برابر با ۲۰ فوریه لغایت ۹۱ مارس ۲۰۰۷، از پایگاه‌های وب‌آوساینس (دبلیو.ا.اس.)^۶، جی.سی.سی.آر.^۷، و در اندک مواردی نیز از پایگاه ای.اس.آی.^۸ استخراج شده است.
۲. بنا به ماهیت پایگاه جی.سی.سی.آر.، گزارش استنادی نشریات هر سال، در سال بعد ارائه می‌شود. بر این اساس، در زمان اجرای این پژوهش نیز آخرین اطلاعات موجود در پایگاه جی.سی.سی.آر.، مربوط به سال ۲۰۰۵ بود که مورد استفاده قرار گرفت. در عین حال، لازم به یادآوری است که اطلاعات پایگاه دبلیو.ا.اس.، مربوط به سال ۲۰۰۶ است.
۳. در محاسبه رشد تولیدات علمی، مواردی که حداقل دارای ۱ عنوان تولید علمی بوده‌اند در نظر گرفته شده است. به این ترتیب، مواردی که مقدار آن صفر بوده در محاسبه منظور نشده و به جای آن از علامت خط تیره استفاده شده است.
۴. منظور از تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه دبلیو.ا.اس.، تمامی تولیدات علمی کشور است که در سال ۲۰۰۶ در این پایگاه دبلیو.ا.اس. نمایه شده است.
۵. اطلاعات پایگاه دبلیو.ا.اس.، با جست‌وجوی نام ایران در زیر فیلد «کشور (CU)» و با اعمال محدودیت زمانی به سال ۲۰۰۶، به‌دست آمده است.

5. Institute for Scientific Information (ISI)

6. Web of Science (WOS)

7. JCR=Journal Citation Reports

8. ESI=Essential Science Indicator

نحوه جست‌وجو و ارائه اطلاعات پایگاه‌های آی.اس.آی.

انجام جست‌وجوی دقیق در هر پایگاه، به‌عنوان یکی از ملزومات اصلی اشاعه اطلاعات صحیح محسوب می‌شود و همواره یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های متخصصان علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی به شمار می‌رود. اهمیت این مقوله به حدی است که رعایت نکردن آن می‌تواند به عرضه اطلاعات ناصحیح و سوق دادن جامعه مخاطب به بیراهه بینجامد. براین اساس، در مقاله حاضر، که ارائه آمار تولیدات علمی نمایه شده سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ ایران از پایگاه‌های مؤسسه اطلاعات علمی موردنظر قرار دارد، تولیدات علمی نمایه شده هر سال، با توجه به سال ورود آن به پایگاه موردنظر، تفکیک و شناسایی شد. به این ترتیب، اطلاعات

حاضر، با جست‌وجو در زیر نام کشور (CU) و با اعمال محدودیت زمانی به سال ۲۰۰۶ از پایگاه دبیو.ا.اس. به دست آمد. ذکر این نکته ضروری به نظر می‌رسد که جست‌وجوی نام کشور در فیلد آدرس (AD) منجر به بازیابی نتایج غیرمرتبطی می‌شود که برخی از این نتایج جزء تولیدات علمی کشور مورد مطالعه به‌شمار نمی‌رود. به‌عنوان نمونه، در تصویر ۱، تعداد تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ ایران، ترکیه، مصر، و رژیم صهیونیستی، براساس پایگاه دبیو.ا.اس. و در زمان جست‌وجو نشان داده شده است. آمارهای مندرج در تصویر ۱، به‌خوبی گویای تفاوت در نتایج جست‌وجو در فیلد آدرس و کشور است. در ردیف‌های ۲، ۴، ۶، و ۸ مندرج در تصویر ۱، نتایج بازیابی براساس جست‌وجو در فیلد آدرس و در ردیف‌های ۱، ۳، ۵، و ۷ در

Rank	Count	Country
49	15,588	Iran
47	13,518	Turkey
46	6,232	Israel
45	6,232	Israel
44	15,812	Turkey
43	15,812	Turkey
42	6,232	Israel
41	6,232	Israel

تصویر ۱. مقایسه تفاوت آمار تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ ایران، ترکیه، مصر و رژیم صهیونیستی، براساس جست‌وجو در فیلد «کشور»

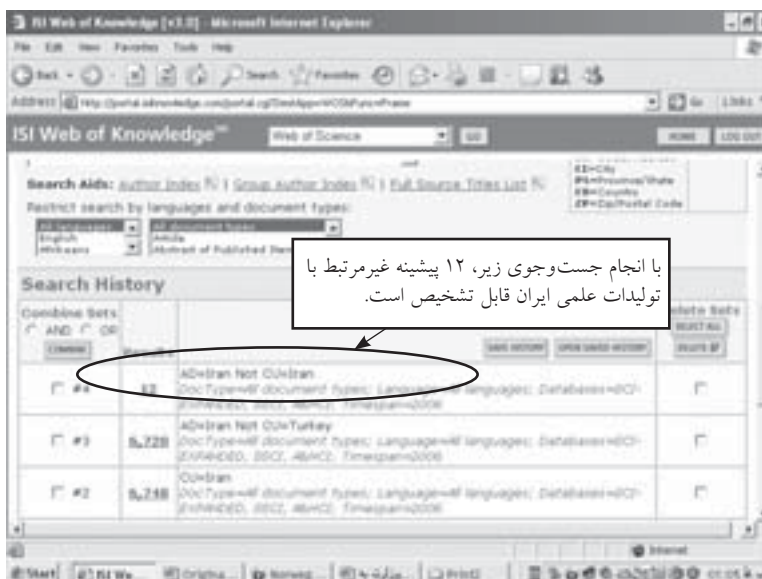
و «آدرس»

تصویر ۱، نتایج بازیابی براساس جست و جو در فیلد کشور ارائه شده است. همان گونه که ملاحظه می شود، جست و جوی نام کشور در فیلد آدرس، نتایج بیشتری را نسبت به جست و جوی نام همان کشور در فیلد کشور در برداشته است. نکته اینجاست که این نحوه جست و جو برای تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ ایران، «بازیابی کاذب»^۹ ۱۲ عنوان پیشینه غیرمرتبط با تولیدات علمی ایران را در پی داشته است. منظور از بازیابی کاذب، خروجی و برون داد نادرست و بازیابی ناخواسته ای است که از جست و جوی غلط نشأت می گیرد (۳: ۳۰۷-۳۰۸). لازم به توضیح است که این ۱۲ عنوان پیشینه غیرمرتبط، پیش تر در مقاله ای که توسط یکی از نشریات فارسی (۲: ۴۰) انتشار یافته است به غلط جزء تولیدات علمی ایران معرفی گردیده که ناشی

از به کارگیری روش جست و جوی نادرست است.

بازیابی کاذب موجود در مقاله مذکور، به دلیل وجود کلمه Iran در آدرس برخی خیابان ها و همچنین در نام برخی مؤسسه های کشورهای مختلف بوده است و بازیابی غلط ۱۲ عنوان تولید علمی مربوط به تولیدات علمی کشورهای ترکیه، پاکستان، ایتالیا، آمریکا، و پاکستان را به جای تولیدات علمی ایران در پی داشته است (۲: ۴۰).

اگر جست و جوی شماره ۴ مندرج در تصویر ۲ را انجام دهیم، این ۱۲ پیشینه غیرمرتبط، از میان مجموعه پیشینه هایی که پیش تر و به صورت نادرست در فیلد آدرس، برای تولیدات علمی ایران، بازیابی شده اند استخراج و تفکیک می شود. با بررسی ۱۲ پیشینه بازیابی شده،

تصویر ۲

تصویر ۳

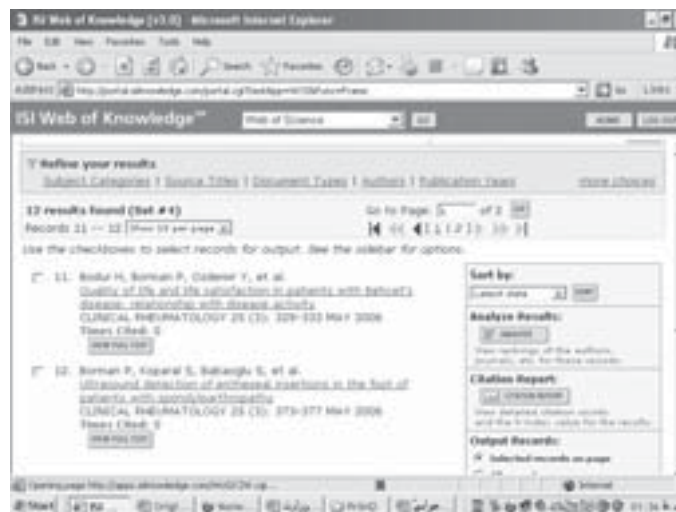
تصویر ۴

مشخص شده است. با کلیک بر روی هر یک از آنها و مشاهده شکل کامل هر رکورد، وجود نام Iran در آدرس نویسندگان آن قابل رؤیت است. در تصویر ۷، شکل کامل یکی از این ۱۲ رکورد، که بازایی غلط آن به دلیل وجود کلمه Iran در آدرس نویسنده ترکیه‌ای صورت پذیرفته، مشخص شده است.

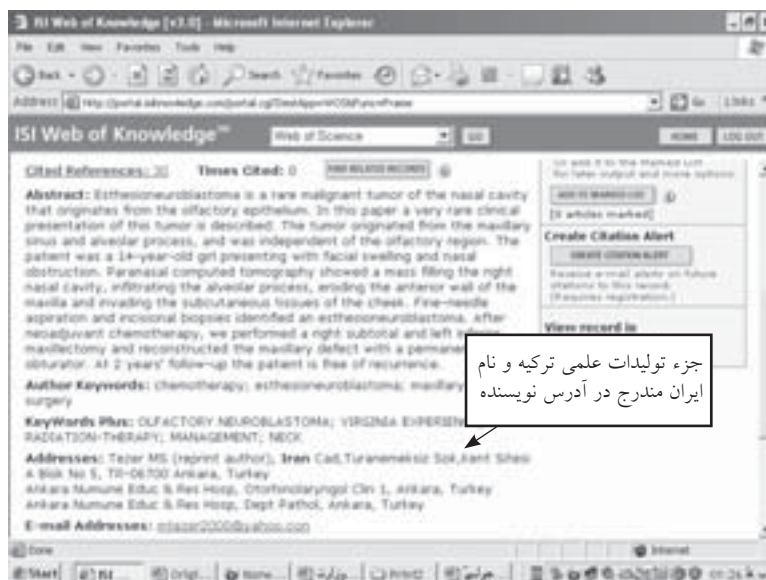
متوجه می‌شویم که این پیشینه‌ها مربوط به کشورهای ترکیه، پاکستان، ایتالیا، آمریکا، و پاکستان است و بازایی غلط آنها به این دلیل صورت پذیرفته که کلمه Iran در نام بعضی خیابان‌ها یا در اسامی برخی مؤسسه‌های این کشورها وجود داشته است. این ۱۲ رکورد غیرمرتبط، در تصویرهای ۳، ۴، ۵، و ۶

تصویر ۵

تصویر ۶

تصویر ۷

عرضه می‌شوند. با توجه به متفاوت بودن هدف، دامنه، و کاربرد هریک از این پایگاه‌ها و همچنین به منظور رفع هرگونه شبهه و رعایت یکدستی، ضروری است هنگام ارائه آمار از پایگاه‌های آی.اس.آی.، به نام پایگاه مورد استفاده اشاره شود. بدیهی است که ذکر نشدن نام پایگاه، علاوه بر اینکه از اعتبار اطلاعات ارائه شده می‌کاهد، امکان ارزیابی دقیق آمارهای مربوط را نیز سلب می‌کند.

۲. مترادف قلمداد کردن مفهوم «مقاله» و «تولید علمی». اهمیت این مسئله از آن‌روست که پایگاه‌های مؤسسه اطلاعات علمی علاوه بر مقاله، سایر انواع تولیدات علمی، همچون چکیده همایش‌ها، سرمقاله، تصحیح، و مانند آن را نیز تحت پوشش قرار می‌دهد.

۳. مقایسه مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی با ۲۰ دانشگاه برتر کشور. نباید کل واحدهای

البته لازم به توضیح است که مقاله مذکور، علاوه بر دارا بودن خطاهای جست‌وجو، دارای اشتباهات دیگری نیز بوده که تهیه و انتشار مقاله حاضر را ضروری ساخته است. برخی خطاهای دیگر مقاله مذکور به صورت زیر است:

۱. ذکر نکردن نام پایگاه مورد استفاده. ذکر نکردن نام پایگاه‌های مورد استفاده در حالی صورت گرفته است که مؤسسه اطلاعات علمی، تهیه و روزآمدسازی پایگاه‌های اطلاعاتی مختلفی را در دستور کار خود دارد. برخی از این پایگاه‌ها همچون دلبیو. ا.اس.، ای.اس.آی.، و جی.سی.سی.آر. در راستای هدف‌ها و زمینه‌های مختلف علم‌سنجی دارای کاربردهای متنوعی هستند و بعضی دیگر همچون بایوسیس^{۱۰} و اینسپک^{۱۱} و مانند آن براساس مقاصد دیگر تولید و

دانشگاه آزاد اسلامی را با تک تک دانشگاه‌های تابعه وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری؛ و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد مقایسه قرار داد (۲: ۴۳).

۴. نادرست بودن بعضی از اطلاعات ارائه شده. به عنوان نمونه، همان‌طور که در جدول ۶ ملاحظه می‌شود، تعداد نشریات نمایه شده سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه دلیو. ا.اس.، ۶ عنوان بوده، اما در مقاله مذکور، تعداد این نشریات ۵ عنوان اعلام شده است. دلیل اصلی اشتباه مقاله مذکور، یکی گرفتن

دو عنوان نشریه مندرج در ردیف‌های ۳ و ۴ در جدول ۶ مقاله حاضر است (۲: ۴۰). باید توجه داشت که علی‌رغم مشابهت عنوان و یکی بودن ناشر این دو نشریه، به دلیل دارا بودن شماره استاندارد بین‌المللی پیاپی‌های^{۱۲} متفاوت، نمی‌توان هر دو را یک نشریه محسوب کرد، زیرا ملاک مستقل بودن یک نشریه، شماره استاندارد بین‌المللی پیاپی‌ها (شاپای) آن است (۱: ۲۰۱).

۵. کلی بودن نمودارها. کلی بودن نمودارهای مندرج در مقاله مذکور باعث شده

جدول ۱. رتبه جهانی تولید علم در ۲۰ کشور برتر جهان در سال ۲۰۰۶ براساس پایگاه ESI

براساس تعداد کل استنادها		براساس تعداد تولید علمی		براساس تعداد استناد در هر تولید علمی	
رتیف	نام کشور	تعداد	نام کشور	تعداد	نام کشور
۱	ایالات متحده آمریکا	۳۷۸۲۲۱۳	ایالات متحده آمریکا	۲۸۳۱۰۰۴	برمودا
۲	انگلستان	۷۵۶۵۱۶۳	ژاپن	۷۷۱۵۷۳	سوئیس
۳	آلمان	۷۴۹۷۰۰۷	آلمان	۷۲۳۴۳۵	ایالات متحده آمریکا
۴	ژاپن	۶۲۹۸۴۶۶	انگلستان	۶۴۳۵۵۷	گامبیا
۵	فرانسه	۵۱۷۱۸۴۹	فرانسه	۵۲۲۰۱۵	پاناما
۶	کانادا	۴۱۹۴۰۹۵	جمهوری خلق چین	۴۰۰۹۱۷	جزایر سیشل
۷	ایتالیا	۳۳۶۳۲۱۶	کانادا	۳۸۳۱۹۹	هلند
۸	هلند	۲۶۶۴۵۸۷	ایتالیا	۳۵۸۴۵۲	دانمارک
۹	استرالیا	۲۲۷۲۹۵۵	روسیه	۲۸۰۴۸۰	اسکاتلند
۱۰	سوئیس	۲۱۶۸۱۲۷	اسپانیا	۲۵۴۸۰۸	ایسلند
۱۱	اسپانیا	۲۰۴۱۷۰۵	استرالیا	۲۴۰۷۳۸	گابن
۱۲	سوئد	۱۹۶۰۰۹۹	هلند	۲۱۵۰۵۰	سوئد
۱۳	جمهوری خلق چین	۱۴۸۰۷۴۳	هند	۲۰۳۹۸۹	انگلستان
۱۴	اسکاتلند	۱۲۱۲۹۴۲	کره جنوبی	۱۷۳۰۵۰	گینه بیسائو
۱۵	بلژیک	۱۲۰۶۲۰۸	سوئد	۱۶۵۸۶۲	فنلاند
۱۶	دانمارک	۱۰۵۲۳۸۹	سوئیس	۱۵۴۲۹۱	کانادا
۱۷	اسرائیل	۱۰۳۹۰۲۱	برزیل	۱۲۵۱۳۲	بلژیک
۱۸	روسیه	۱۰۱۹۰۰۹	تایوان	۱۲۰۴۴۷	هنگ کنگ
۱۹	فنلاند	۸۹۲۸۵۳	لهستان	۱۱۵۵۳۵	آلمان
۲۰	کره جنوبی	۸۴۰۴۸۷	بلژیک	۱۱۴۱۷۲	اسرائیل

تا ارقام دقیقی از درون آن قابل استخراج نباشد. از جمله این موارد می‌توان به نمونه‌های زیر اشاره کرد:

الف. نمودار تولیدات علمی دانشگاه‌های ایران بسیار کلی است و تعداد یا سهم دقیق تولیدات علمی هر دانشگاه در آن مشخص نشده است (۲: ۴۳).

ب. نمودار نشریات منتشرکننده تولیدات علمی ایران بسیار کلی است و تعداد یا سهم دقیق هریک از نشریات معرفی شده را نشان نمی‌دهد (۲: ۴۲).

ج. نمودار موضوعات تولیدات علمی ایران بسیار کلی است و تعداد یا سهم دقیق تولیدات علمی ایران را در هریک از گروه‌های موضوعی معرفی شده مشخص نمی‌کند (۲: ۴۱).

با توجه به توضیحات فوق، در مقاله حاضر سعی می‌شود تا براساس آمارها و شاخص‌های مؤسسه اطلاعات علمی، وضعیت تولیدات علمی ایران در سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ مورد بررسی و مقایسه قرار گیرد. بیشترین تأکید مقاله حاضر بر گروه‌های موضوعی، منابع منتشرکننده، مدارک و زبان تولیدات علمی نمایه شده در پایگاه دلیو. آ.اس. و گزارش‌های استنادی نشریات ایران در پایگاه جی.سی.آر. است. همچنین، آمارهای مربوط به رتبه‌بندی کشورها از پایگاه ای.اس.آی. به دست آمده است.

مقایسه رتبه جهانی تولید علم ایران و ۲۰ کشور برتر جهان در سال ۲۰۰۶

براساس آمار پایگاه ای.اس.آی.، جمهوری اسلامی ایران طی دوره ده ساله ژانویه ۱۹۹۶ تا سپتامبر ۲۰۰۶، دارای ۲۱,۶۶۱ عنوان تولید علمی بوده است که از این نظر در رده ۴۲ جهان قرار می‌گیرد. همچنین در این دوره زمانی، کل تولیدات علمی ایران ۶۳,۵۱۹ بار مورد استناد قرار گرفته است که این آمار کشورمان را از نظر تعداد کل استنادها در رده ۴۹ جهان قرار می‌دهد. علاوه بر این، در این دهه، نسبت تعداد استنادها به هریک از تولیدات علمی جمهوری اسلامی ایران ۲/۹۳ بوده است که بر این اساس کشورمان در رده ۱۳۵ جهان قرار می‌گیرد. در جدول ۱، اطلاعات ۲۰ کشور برتر جهان طی همین دوره ده ساله ارائه شده است. در ستون اول، رتبه کشورها براساس تعداد استندهایی قرار دارد که به کل آثار آنها صورت گرفته است. در ستون دوم تعداد تولیدات علمی بیست کشور برتر، و در ستون سوم تعداد استنادها به هر تولید علمی، در طی این دهه قابل ملاحظه است.

مقایسه کل تولیدات علمی سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ ایران بر اساس آمار پایگاه دلیو. آ.اس.

تعداد کل تولیدات علمی نمایه شده سال

جدول ۲. مقایسه تعداد کل تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶، بر اساس آمار WOS

نام پایگاه	۲۰۰۵	۲۰۰۶	رشد
WOS	۵۵۷۳	۶۷۴۸	۲۱/۰۸
SCIE	۵۴۱۹	۶۶۸۲	۲۳/۳
SSCI	۲۲۴	۱۹۳	-۱۳/۸۳
A & HCI	۱۱	۱۶	۴۵/۴

سی.آی. نسبت به سال ۲۰۰۵، از ۱۳/۸۳ درصد رشد منفی برخوردار بوده است.

مقایسه تولیدات علمی سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ ایران به تفکیک نوع مدرک

در جدول ۳، تعداد تولیدات علمی سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ ایران در پایگاه دبلو.ا.اس، به تفکیک نوع مدرک قابل ملاحظه است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، در سال ۲۰۰۶، تولیدات علمی ایران در قالب ۸ نوع مدرک انتشار یافته است. در سال ۲۰۰۶، «مقاله» با ۸۶/۴۱ درصد، بیشترین سهم را در بین انواع تولیدات علمی ایران به خود اختصاص داده است. در این سال، «نقد و بررسی» نیز با ۹۲/۸۵ درصد رشد، دارای بیشترین نرخ رشد در بین انواع تولیدات علمی ایران بوده است.

۲۰۰۶ ایران در پایگاه دبلو.ا.اس، ۶۷۴۸ عنوان بوده است. از این تعداد، ۶۶۸۲ عنوان در پایگاه اس.سی.آی.ای، ۱۳، ۱۹۳ عنوان در پایگاه اس.اس.سی.آی. و ۱۴ و ۱۶ عنوان در پایگاه ای. و اچ.سی.آی. ۱۵ نمایه شده است. در جدول ۲ می‌توان این تعداد را با رقم مشابه سال ۲۰۰۵ مورد مقایسه قرار داد. همان‌طور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، تعداد کل تولیدات علمی نمایه شده سال ۲۰۰۵ ایران در پایگاه دبلو.ا.اس، ۵۵۷۳ عنوان بوده است. از این تعداد، ۵۴۱۹ عنوان در پایگاه اس.سی.آی.ای، ۲۲۴ عنوان در پایگاه اس.اس.سی.آی.، و ۱۱ عنوان در پایگاه ای. و اچ.سی.آی. نمایه شده است. به این ترتیب، تولیدات علمی ایران در پایگاه دبلو.ا.اس، در مقایسه با سال ۲۰۰۵، در مجموع از ۲۱/۰۸ درصد رشد برخوردار بوده است. این در حالی است که تعداد تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۶ در پایگاه اس.اس.

جدول ۳. تولیدات علمی سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ ایران در پایگاه WOS، به تفکیک نوع مدرک

نوع مدرک	۲۰۰۵	سهم ۲۰۰۵	۲۰۰۶	سهم ۲۰۰۶	رشد
مقاله	۴۷۷۳	٪۸۵/۶۴	۵۸۳۲	٪۸۶/۴۱	٪۲۲/۱۶
چکیده همایش‌ها	۶۱۰	٪۱۰/۹۵	۶۵۲	٪۹/۶۶	٪۶/۸۹
نامه(نامه سردبیر)	۷۵	٪۱/۳۵	۶۰۱	٪۱/۵۷	٪۴۱/۳۳
نقد و بررسی	۴۲	٪۰/۷۵	۸۱	٪۱/۲	٪۹۲/۸۵
سرمقاله	۴۸	٪۰/۸۶	۵۲	٪۰/۷۷	٪۸/۳۳
تصحیح	۱۵	٪۰/۲۷	۱۹	٪۰/۲۸	٪۲۶/۶۷
مطالب خبری	۶	٪۰/۱۱	۶	٪۰/۱۸	۰
نقد و بررسی کتاب	۳	٪۰/۰۵	۱	٪۰/۱۴	٪-۶۶/۶۷
اقلام کتابشناسی	۱	٪۰/۰۲	۰	۰	-

13. SCIE=Science Citation Index Expanded

15. A&HCI=Art & Humanities Citation Index

14. SSCI=Social Science Citation Index

مقایسه تولیدات علمی سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ ایران به تفکیک زبان

براساس آمار دبلیو.ا.اس.، بیشتر تولیدات علمی جهان به زبان انگلیسی تهیه و منتشر می‌شود. از مجموع ۶۷۴۸ عنوان تولید علمی سال ۲۰۰۶، ایران در پایگاه دبلیو.ا.اس. نیز تعداد ۶۷۴۵ عنوان که برابر با ۹۹/۹۶ درصد از آن تولیدات علمی کشورمان است به زبان انگلیسی منتشر شده است. همان طور که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود، تنها ۲ عنوان به زبان آلمانی و ۱ عنوان به زبان فرانسه انتشار یافته است. بررسی این ارقام می‌تواند نشانه‌ی علاقه دانشمندان ایران به تولید و نشر آثار علمی خود به زبان انگلیسی و نیز توانایی آنان در این عرصه باشد. در دسترس قرار داشتن منابع اطلاعاتی به زبان انگلیسی نیز می‌تواند عامل مؤثر دیگری در این زمینه باشد.

معرفی منابع منتشرکننده تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۶

تعداد ۹۷۱۸ عنوان منبع در سال ۲۰۰۶ تحت پوشش پایگاه دبلیو.ا.اس. قرار داشته که از این تعداد، ۶۶۱۰ عنوان در پایگاه اس.سی. آی.ای.، ۱۹۵۳ عنوان در پایگاه اس.اس. سی.آی.، و ۱۱۵۵ عنوان در پایگاه ای. و اچ.سی.آی. نمایه شده است. بررسی‌ها نشان

می‌دهد که مجموع ۶۷۴۸ عنوان تولید علمی نمایه شده سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه دبلیو.ا.اس.، در ۱۹۲۸ عنوان از منابع این پایگاه منتشر شده‌اند. به عبارت دیگر، از مجموع ۹۷۱۸ عنوان منبع تحت پوشش پایگاه دبلیو.ا.اس. در سال ۲۰۰۶، تعداد ۱۹۲۸ عنوان منبع، که بیشتر نیز نشریه بوده‌اند، اقدام به انتشار تولیدات علمی ایران کرده‌اند. این تعداد، مشتمل بر ۹۱/۸۴ درصد از کل منابع تحت پوشش پایگاه مزبور به شمار می‌رود. به منظور آشنایی با مهم‌ترین منابع منتشرکننده تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۶، عنوان ۲۵ منبعی که بیشترین سهم را در نشر آثار علمی ایران بر عهده داشته‌اند، به همراه تعداد مقاله‌های منتشر شده ایران در این منابع و همچنین سهم هر کدام از این منابع در انتشار تولیدات علمی ایران، در جدول ۵ نشان داده شده است. همان‌طور که در جدول ۵ ملاحظه می‌شود، ۲/۳۹ درصد از تولیدات علمی ایران، که بیشترین مقدار را نیز در این سال تشکیل می‌دهد، در نشریه *Applied Mathematics and Computation* انتشار یافته است. این نشریه که در حوزه موضوعی «ریاضیات کاربردی» فعالیت می‌کند، در سال ۲۰۰۶ دارای ۱۰۷۹ عنوان تولید علمی بوده که ۱۶۱ عنوان از این تولیدات به

جدول ۴. تولیدات علمی سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ ایران در پایگاه WOS، به تفکیک زبان

زبان	۲۰۰۵	سهم ۲۰۰۵	۲۰۰۶	سهم ۲۰۰۶	رشد
انگلیسی	۵۵۶۷	۹۹/۸۹٪	۶۷۴۵	۹۹/۹۵٪	۲۱/۱۶٪
آلمانی	۱	۰/۰۲٪	۲	۰/۰۳٪	۱۰۰٪
فرانسه	۳	۰/۰۵٪	۱	۰/۰۲٪	۶۶/۶۷٪-
چینی	۱	۰/۰۲٪	۰	۰	-
ایتالیایی	۱	۰/۰۲٪	۰	۰	-

پژوهشگران ایران تعلق داشته است. بنابراین، ۱۴/۹۲ درصد از تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ این نشریه به نشر آثار علمی ایران اختصاص یافته است. پنج عنوان از شش نشریه ایرانی که در

سال ۲۰۰۶ تحت پوشش پایگاه دبلیو.ا.اس. قرار داشته است در ردیف‌های ۵، ۷، ۱۰، ۱۵، و ۱۶ در جدول ۵ ملاحظه می‌شود. بنابراین، بیشتر نشریات ایرانی تحت پوشش پایگاه دبلیو.ا.اس.، از سهم بسزایی در انتشار آثار

جدول ۵. منابع منتشرکننده تولیدات علمی ایران در پایگاه WOS، در سال ۲۰۰۶
(توجه: در این جدول، ۲۵ عنوان از منابعی که بیشترین آثار علمی ایران را منتشر کرده‌اند آورده شده است.
تعداد کل منابع منتشرکننده آثار علمی ایران، ۱۹۲۸ عنوان بوده است)

ردیف	عنوان	تعداد تولیدات علمی ایران در منبع	سهم منبع در نشر تولیدات علمی ایران
۱	APPLIED MATHEMATICS AND COMPUTATION	۱۶۱	٪۲/۳۹
۲	NEPHROLOGY DIALYSIS TRANSPLANTATION	۹۱	٪۱/۳۵
۳	FEBS JOURNAL	۸۱	٪۱/۲
۴	PHOSPHORUS SULFUR AND SILICON AND THE RELATED ELEMENTS	۷۳	٪۱/۰۸
۵	IRANIAN POLYMER JOURNAL	۷۱	٪۱/۰۵
۶	JOURNAL OF APPLIED POLYMER SCIENCE	۶۰	٪۰/۸۹
۷	JOURNAL OF THE IRANIAN CHEMICAL SOCIETY	۵۶	٪۰/۸۳
۸	ASIAN JOURNAL OF CHEMISTRY	۵۵	٪۰/۸۲
۹	ACTA CRYSTALLOGRAPHICA SECTION E-STRUCTURE REPORTS ONLINE	۵۴	٪۰/۸۰
۱۰	IRANIAN JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY TRANSACTION A-SCIENCE	۵۲	٪۰/۷۷
۱۱	JOURNAL OF THE NEUROLOGICAL SCIENCES	۴۹	٪۰/۷۳
۱۲	SAUDI MEDICAL JOURNAL	۴۶	٪۰/۶۸
۱۳	ATHEROSCLEROSIS SUPPLEMENTS	۴۲	٪۰/۶۲
۱۴	JOURNAL OF ESSENTIAL OIL RESEARCH	۴۲	٪۰/۶۲
۱۵	IRANIAN JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY TRANSACTION B-ENGINEERING	۴۰	٪۰/۵۹
۱۶	IRANIAN JOURNAL OF PUBLIC HEALTH	۳۹	٪۰/۵۸
۱۷	TETRAHEDRON LETTERS	۳۸	٪۰/۵۶
۱۸	JOURNAL OF MOLECULAR CATALYSIS A- CHEMICAL	۳۷	٪۰/۵۴
۱۹	SYNTHETIC COMMUNICATIONS	۳۴	٪۰/۵۰
۲۰	JOURNAL OF CHEMICAL RESEARCH-S	۳۲	٪۰/۴۷
۲۱	MEDICAL HYPOTHESES	۳۲	٪۰/۴۷
۲۲	FLUID PHASE EQUILIBRIA	۲۹	٪۰/۴۳
۲۳	SENSORS AND ACTUATORS B-CHEMICAL	۲۹	٪۰/۴۳
۲۴	BULLETIN OF THE KOREAN CHEMICAL SOCIETY	۲۸	٪۰/۴۱
۲۵	JOURNAL OF THE CHINESE CHEMICAL SOCIETY	۲۸	٪۰/۴۱

علمی سال ۲۰۰۶ ایران برخوردار بودند.

بررسی شش نشریه ایرانی منتشرکننده تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۶

در میان ۱۴,۰۷۰ عنوان نشریه‌ای که تا زمان انجام این پژوهش توسط پایگاه‌های مختلف مؤسسه اطلاعات علمی تحت

پوشش قرار گرفته است، تعداد ۱۹ عنوان نشریه ایرانی به چشم می‌خورد. از مجموع این ۱۹ عنوان نشریه ایرانی نیز تنها تعداد ۶ عنوان نشریه در پایگاه دبلیو.ا.اس. این مؤسسه تحت پوشش قرار داشته و بقیه این نشریات در پایگاه‌هایی همچون بایوسیس پریویو^{۱۶}، بایولوجیکال ابسترکتس^{۱۷}، بیسیس

جدول ۶. نشریات ایرانی تحت پوشش WOS در سال ۲۰۰۶

ردیف	عنوان	ناشر	ISSN	تعداد تولیدات علمی منتشره در نشریه	تعداد تولیدات علمی ایران در نشریه	سهم تولیدات علمی ایران در نشریه	سهم نشریه در نشر تولیدات علمی ایران (درصد)
۱	<i>JOURNAL OF THE IRANIAN CHEMICAL SOCIETY</i>	انجمن شیمی ایران	۱۷۳۵-۲۰۷X	۱۱۱	۵۶	۵۰/۴۵	۰/۸۳
۲	<i>IRANIAN POLYMER JOURNAL</i>	مرکز تحقیقات پلیمر ایران	۱۰۲۶-۱۲۶۵	۹۳	۷۱	۷۶/۳۴	۱/۰۵
۳	<i>IRANIAN JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY TRANSACTION A-SCIENCE</i>	دانشگاه شیراز	۱۰۲۸-۶۲۷۶	۶۳	۵۲	۸۲/۵۳	۰/۷۷
۴	<i>IRANIAN JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY TRANSACTION B-ENGINEERING</i>	دانشگاه شیراز	۱۰۲۸-۶۲۸۴	۴۴	۴۰	۹۰/۹	۰/۵۹
۵	<i>IRANIAN JOURNAL OF PUBLIC HEALTH</i>	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۰۳۰۴-۴۵۵۶	۴۳	۳۹	۹۰/۷	۰/۵۸
۶	<i>IRANIAN JOURNAL OF CHEMISTRY & CHEMICAL ENGINEERING-INTERNATIONAL ENGLISH</i>	جهاد دانشگاهی	۱۰۲۱-۹۹۸۶	۲۶	۲۴	۹۲/۳	۰/۳۶

بایوسیسیس^{۱۸} و ده‌ها پایگاه دیگر این مؤسسه نمایه‌سازی شده است. همان‌طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، شش نشریه ایرانی تحت پوشش پایگاه دبلیدو.آ.اس.، در مجموع، ۲۸۲ عنوان از تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ ایران را در این پایگاه منتشر کرده‌اند. به این ترتیب، سهم متوسط آنها در انتشار آثار علمی ایران، ۴/۱۸ درصد بوده است. به بیان ساده‌تر، می‌توان اذعان داشت که ۴/۱۸ درصد از تولیدات علمی نمایه شده سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه دبلیدو.

آ.اس.، توسط شش نشریه ایرانی مندرج در جدول ۶ منتشر شده است. مجموعه این شش نشریه، توسط پنج سازمان ایرانی منتشر می‌شود. با دقت در ویژگی‌های ناشران مزبور می‌توان دریافت که تمامی آنها جزء مؤسسات دولتی و دانشگاهی ایران محسوب می‌شوند.

تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ ایران، به تفکیک گروه‌های موضوعی
با توجه به اینکه امکان جست‌وجوی

جدول ۷. تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه WOS، به تفکیک گروه‌های موضوعی

ردیف	گروه‌های موضوعی	تعداد	درصد
۱	CHEMISTRY, MULTIDISCIPLINARY	۴۴۳	۶/۶
۲	CHEMISTRY, PHYSICAL	۲۸۵	۴/۲
۲	CHEMISTRY, ORGANIC	۲۶۸	۴/۰
۴	CHEMISTRY, ANALYTICAL	۲۶۷	۳/۹
۵	ENGINEERING, CHEMICAL	۲۵۸	۳/۸
۶	POLYMER SCIENCE	۲۵۴	۳/۸
۷	MATHEMATICS, APPLIED	۲۵۱	۳/۷
۸	ENGINEERING, ELECTRICAL & ELECTRONIC	۲۴۱	۳/۶
۹	MATERIALS SCIENCE, MULTIDISCIPLINARY	۲۳۰	۳/۴
۱۰	NEUROSCIENCES	۲۲۱	۳/۳
۱۱	BIOCHEMISTRY & MOLECULAR BIOLOGY	۲۱۳	۳/۲
۱۲	PHARMACOLOGY & PHARMACY	۲۰۳	۳/۰
۱۳	CHEMISTRY, INORGANIC & NUCLEAR	۱۹۵	۲/۹
۱۴	PHYSICS, APPLIED	۱۸۲	۲/۷
۱۵	CLINICAL NEUROLOGY	۱۷۷	۲/۶
۱۶	PHYSICS, MULTIDISCIPLINARY	۱۴۸	۲/۲
۱۷	PHYSICS, CONDENSED MATTER	۱۴۲	۲/۱
۱۸	CHEMISTRY, APPLIED	۱۳۹	۲/۱
۱۹	TRANSPLANTATION	۱۳۹	۲/۱
۲۰	UROLOGY & NEPHROLOGY	۱۳۵	۲/۰

تولیدات علمی بر اساس گروه‌های موضوعی آنها نیز در پایگاه دلیو.ا.اس. وجود دارد، می‌توان پس از جست‌وجوی تولیدات علمی کشورها، آنها را به تفکیک گروه‌های موضوعی نیز ملاحظه یا دسته‌بندی کرد. به همین منظور، در پژوهش حاضر نیز پس از بازیابی ۶۷۴۸ عنوان تولید علمی سال ۲۰۰۶ ایران، تمامی آنها در قالب دسته‌بندی‌های موضوعی پایگاه دلیو.ا.اس. مرتب شد. ۲۰ گروه موضوعی که ایران دارای بیشترین

تولیدات علمی در آنها بوده است در جدول ۷ ملاحظه می‌شود. اطلاعات مندرج در جدول ۷ نشان می‌دهد که گروه موضوعی «Chemistry, Multidisciplinary» با تحت پوشش قرار دادن ۴۴۳ عنوان از تولیدات علمی کشورمان، که معادل ۶/۶ درصد از کل تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه دلیو.ا.اس. است، بیشترین تولیدات علمی ایران را در خود جای داده است. گروه‌های موضوعی برتر دیگر نیز در جدول ۷ مشاهده می‌شود.

جدول ۸. سازمان های متنوع پدیدآورندگان ایران در WOS

ردیف	نام سازمان	تعداد	درصد	ردیف	نام سازمان	تعداد	درصد
۱	دانشگاه تهران	۷۹۵	۱۱/۷۷	۲۶	دانشگاه تربیت معلم تهران	۸۰	۱/۱۹
۲	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۵۱۱	۷/۵۸	۲۷	دانشگاه شهید بهشتی	۷۶	۱/۱۳
۳	دانشگاه صنعتی شریف	۴۶۱	۶/۸۳	۲۸	انستیتو پاستور	۷۵	۱/۱۱
۴	دانشگاه تربیت مدرس	۴۱۲	۶/۱	۲۹	مرکز تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان	۶۸	۱
۵	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۳۳۶	۴/۹۸	۳۰	دانشگاه علوم پزشکی مشهد	۶۷	۰/۹۹
۶	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۳۳۱	۴/۹	۳۱	دانشگاه یزد	۶۷	۰/۹۹
۷	دانشگاه شیراز	۳۲۷	۴/۸۵	۳۲	دانشگاه شهید باهنر کرمان	۶۶	۰/۹۸
۸	دانشگاه علم و صنعت	۲۳۴	۳/۴۷	۳۳	سازمان انرژی اتمی ایران	۶۵	۰/۹۷
۹	دانشگاه صنعتی اصفهان	۲۱۳	۳/۱۶	۳۴	دانشگاه ارومیه	۶۴	۰/۹۵
۱۰	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	۱۹۹	۲/۹۵	۳۵	دانشگاه سیستان و بلوچستان	۵۳	۰/۷۸
۱۱	مرکز تحقیقات فیزیک و ریاضیات نظری	۱۷۹	۲/۶۴	۳۶	مرکز تحقیقات مهندسی ژنتیک و تکنولوژی زیستی	۵۱	۰/۷۶
۱۲	دانشگاه فردوسی مشهد	۱۷۵	۲/۵۹	۳۷	دانشگاه امام خمینی	۴۸	۰/۷۱
۱۳	دانشگاه اصفهان	۱۷۳	۲/۵۶	۳۸	دانشگاه علوم پزشکی مازندران	۴۲	۰/۶۲
۱۴	دانشگاه تبریز	۱۴۸	۲/۲	۳۹	دانشگاه زنجان	۴۲	۰/۶۲
۱۵	دانشگاه بوعلی سینا	۱۴۳	۲/۱۲	۴۰	دانشگاه کردستان	۴۲	۰/۶۲
۱۶	دانشگاه علوم پزشکی ایران	۱۲۵	۱/۸۵	۴۱	دانشگاه یاسوج	۳۹	۰/۵۸
۱۷	دانشگاه مازندران	۱۲۲	۱/۸۱	۴۲	دانشگاه صنعتی مالک اشتر	۳۸	۰/۵۶
۱۸	دانشگاه علوم پزشکی تبریز	۱۱۵	۱/۷۱	۴۳	دانشگاه لرستان	۳۶	۰/۵۳
۱۹	دانشگاه خواجه نصیر طوسی	۱۱۵	۱/۷۱	۴۴	دانشگاه خلیج فارس بوشهر	۳۳	۰/۴۹
۲۰	دانشگاه الزهرا	۱۱۴	۱/۶۹	۴۵	دانشگاه بیرجند	۳۳	۰/۴۹
۲۱	دانشگاه رازی	۱۱۳	۱/۶۷	۴۶	دانشگاه شاهد	۳۲	۰/۴۷
۲۲	دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	۱۰۷	۱/۵۹	۴۷	پژوهشگاه شیمی و مهندسی شیمی ایران	۳۰	۰/۴۴
۲۳	پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران	۸۵	۱/۲۷	۴۸	دانشگاه علوم پزشکی همدان	۲۸	۰/۴۱
۲۴	دانشگاه گیلان	۸۵	۱/۲۶	۴۹	دانشگاه شهید چمران اهواز	۲۷	۰/۴۰
۲۵	دانشگاه کاشان	۸۳	۱/۲۳	۵۰	دانشگاه صنعتی سهند	۲۷	۰/۴۰

سهم سازمان‌های متبوع پدیدآورندگان تولیدات علمی ایران در پایگاه دبلو.ا.اس.

در جدول ۸ سهم ۵۰ مؤسسه ایرانی، که در سال ۲۰۰۶ دارای بیشترین تولیدات علمی نمایه شده در پایگاه دبلو.ا.اس. بوده‌اند، به تصویر کشیده شده است. به بیانی دیگر، بیشتر پدیدآورندگان تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه دبلو.ا.اس.، در این سازمان‌ها به خدمت اشتغال داشته‌اند. از آنجا که در بسیاری از موارد، یک تولید علمی حاصل تلاش دو یا چند دانشمندی است که در سازمان‌های مختلف به فعالیت اشتغال دارند، مجموع تولیدات علمی هر کشور به تفکیک سازمان، همواره بیش از تعداد کل تولیدات علمی آن کشور در سال مورد نظر می‌شود. دانشگاه تهران با ۷۹۵ عنوان تولید علمی، بیشترین سهم را در میان ۶۷۴۸ عنوان تولید علمی نمایه شده سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه دبلو.ا.اس. داشته است. همچنین، دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، صنعتی شریف، تربیت مدرس، و علوم پزشکی شهید بهشتی، در رده‌های دوم تا پنجم قرار داشته‌اند.

گزارش استنادی نشریات ایرانی تحت پوشش پایگاه جی.سی.آر. در سال ۲۰۰۵

اطلاعات این بخش بر اساس گزارش‌های استنادی پایگاه جی.سی.آر. ارائه شده است. با توجه به اینکه بنا به ماهیت این پایگاه، همواره گزارش استنادی هر سال آن با یک سال تأخیر در دسترس قرار می‌گیرد، لذا در زمان تهیه این گزارش نیز امکان ارائه گزارش

استنادی نشریات تا سال ۲۰۰۵ وجود داشت. علاوه بر این، لازم به توضیح است که براساس گزارش‌های استنادی سال ۲۰۰۵ پایگاه جی.سی.آر.، ایران در بخش اس.اس. سی.آی. این پایگاه دارای هیچ نشریه‌ای نبوده است و سه نشریه ایرانی تحت پوشش پایگاه جی.سی.آر.، در بخش اس.سی.آی. این پایگاه قرار داشته‌اند. در ادامه مطالب این قسمت، گزارش استنادی نشریات سال ۲۰۰۵ ایران در پایگاه جی.سی.آر. ارائه می‌شود.

در سال ۲۰۰۵، سه نشریه ایرانی مندرج در جدول ۹، تحت پوشش بخش اس.سی.آی. پایگاه جی.سی.آر. قرار داشته است. در بین این سه نشریه، نشریه *Iranian Journal of Chemistry & Chemical Engineering-International English Edition* دارای بالاترین ضریب تأثیر^{۱۹} بوده است. این نشریه در دو گروه موضوعی «Chemistry, Multidisciplina» و «Engineering, Chemical» قرار می‌گیرد. گروه موضوعی *Chemical, Multidisciplinary* تعداد ۱۲۵ عنوان نشریه را تحت پوشش قرار داده که این تعداد نشریات، در مجموع ۲۶,۵۱۹ عنوان مقاله را در سال ۲۰۰۵ منتشر کرده‌اند. همچنین، در سال ۲۰۰۵، تعداد کل استنادها به این نشریات، ۷۷۳,۲۳۱ مورد بوده است. ضریب تأثیر متوسط^{۲۰} این گروه برابر با ۰/۹۲۱ و ضریب تأثیر کل^{۲۱} آن ۲/۹۵۸ است. این در حالی است که تعداد کل استنادهای انجام شده به گروه

19. Impact factor

20. Median impact factor

21. Aggregate impact factor

موضوعی «Engineering, Chemical» این پایگاه در سال ۲۰۰۵، برابر با ۲۱۸,۵۶۷ مورد بوده است. این گروه موضوعی، تعداد ۱۱۶ نشریه را تحت پوشش قرار داده که این تعداد نشریات نیز تعداد ۱۶,۲۷۴ عنوان مقاله را منتشر کرده‌اند. ضریب تأثیر متوسط این گروه، برابر با ۰/۶۸۴ و ضریب تأثیر کل آن معادل ۱/۱۵۷ بوده است.

نشریه *Iranian Journal of Science and Technology*، دومین نشریه ایرانی نمایه شده در پایگاه جی.سی.آر. است که در گروه موضوعی «Multidisciplinary Science» قرار دارد. گروه موضوعی «Multidisciplinary Science»، که نشریه ایرانی فوق را در خود جای داده است، حدود ۴۸ عنوان نشریه را دربردارد که بر اساس گزارش‌های استنادی سال ۲۰۰۵ پایگاه جی.سی.آر.، این نشریات در مجموع، تعداد ۱۰,۱۴۰ عنوان مقاله را منتشر کرده‌اند. علاوه بر این، کل استنادهای انجام شده به نشریات این گروه موضوعی، برابر با ۱,۱۵۹,۶۹۳ مورد بوده است. ضریب تأثیر متوسط این گروه موضوعی، معادل ۰/۴۴۵ و ضریب تأثیر کل آن، ۸/۴۹۲ محاسبه شده است.

آخرین نشریه ایرانی نمایه شده در پایگاه

جی.سی.آر. در سال ۲۰۰۵، نشریه *Iranian Polymer Journal* است. این نشریه در گروه موضوعی «Polymer Science» قرار دارد. گروه موضوعی *Polymer Science*، در سال ۲۰۰۵ تعداد ۷۷ عنوان نشریه جهان را تحت پوشش قرار داده که مجموع این نشریات، تعداد ۱۳,۱۸۲ عنوان مقاله را منتشر کرده‌اند. همچنین، تعداد کل استنادها به ۷۷ نشریه مندرج در گروه موضوعی *Polymer Science* که نشریه ایرانی *Iranian Polymer Journal* را نیز تحت پوشش قرار داده برابر با ۲۶۷,۵۲۰۰ مورد بوده است.

پراستنادترین تولیدات علمی ایران در پایگاه دلیو.ا.اس.

اطلاعات مربوط به پراستنادترین تولیدات علمی ایران، براساس جست‌وجوی مورخ ۱۵ اسفند ۱۳۸۵، برابر با ۲۶ مارس سال ۲۰۰۷، از پایگاه دلیو.ا.اس. به دست آمد. در گزارش حاضر، ۱۰ اثر علمی برتر که بیشترین استناد را داشته‌اند به صورت جداگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. براین اساس و با توجه به زمان استخراج اطلاعات، در میان تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه دلیو.ا.اس.، مقاله "Absorption of water vapor on

جدول ۹. گزارش نشریات ایرانی موجود در بخش SCI پایگاه JCR در سال ۲۰۰۵

ردیف	عنوان نشریه	کل استنادها	ضریب تأثیر	شاخص آنی ^{۲۲}	مقالات	نیم‌عمر استنادشده ^{۲۳}	نیم‌عمر استنادکننده ^{۲۴}
۱	<i>Iranian Journal of Chemistry & Chemical Engineering-International English Edition</i>	۶۶	۰/۳۲۷	۰/۰۵۷	۳۵		>۱۰
۲	<i>Iranian Journal of Science and Technology</i>	۲۸	۰/۰۵۷	۰	۱۱		>۱۰
۳	<i>Iranian Polymer Journal</i>	۱۲۰	۰/۳۱۶	۰/۰۹۷	۱۱۳	۳/۶	۹/۶

22. Citing half- life

23. Cited half- life

24. Immediacy index

جدول ۱۰. پر استنادترین تولیدات علمی ایران در پایگاه WOS، تا مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۴

ردیف	عنوان تولید علمی	کلیدواژه موضوعی تولید علمی	نویسندگان	تعداد استنادها
۱	Absorption of water vapor on activated carbon: A brief overview	X-RAY-SCATTERING	Mowla D, Do DD, Kaneko K	۱۶
۲	Apo B versus cholesterol in estimating cardiovascular risk and in guiding therapy: report of the thirty-person/ten-country panel	LOW-DENSITY-LIPOPROTEIN; CORONARY-ARTERY-DISEASE	Barter PJ, Ballantyne CM, Carmena R, et al	۱۳
۳	12-molybdophosphoric acid: A recyclable catalyst for the synthesis of Biginelli-type 3,4-dihydropyrimidine-2(1H)-ones	ONE-POT SYNTHESIS	Heravi MM, Bakhtiari K, Bamoharram FF	۱۲
۴	Preyssler catalyst, [NaP5W30O110](14-): A green, efficient and reusable catalyst for esterification of salicylic acid with aliphatic and benzylic alcohols	HETEROPOLY COMPOUNDS; CHEMISTRY; DERIVATIVES	Bamoharram FF, Heravi MM, Roshani M, et al.	۱۲
۵	Heteropoly acids, their salts and polyoxometalates as heterogenous, efficient and eco-friendly catalysts in organic reactions: Some recent advances	FRIEDEL-CRAFTS ACYLATION; SOLVENT-FREE CONDITIONS	Firouzabadi H, Jafari AA	۱۱
۶	Global observed changes in daily climate extremes of temperature and precipitation	SURFACE AIR-TEMPERATURE; QUALITY DATA SET	Alexander LV, Zhang X, Peterson TC, Taghipour A. et al.	۱۱
۷	Non-supersymmetric attractors and entropy function	BLACK-HOLE ENTROPY; GAUSS-BONNET GRAVITY	Alishahiha M, Ebrahim H	۱۰
۸	Catalytic synthesis of 6-aryl-1H-pyrazolo[3,4-d]pyrimidin-4[5H]-ones by heteropolyacid: H-14[NaP5W30O110] and H3PW12O40	12-TUNGSTOPHOSPHORIC ACID; BIOLOGICAL-ACTIVITY	Heravi MM, Motamedi R, Seifi N, et al	۹
۹	Host (nanocavity of zeolite-Y)-guest (tetraaza[14]annulene copper(II) complexes) nanocomposite materials: Synthesis, characterization and liquid phase oxidation of benzyl alcohol	IN-A-BOTTLE; NANOSCALE MICROREACTOR-ENCAPSULATION	Salavati-Niasari M	۹
۱۰	Which NICS aromaticity index for planar pi rings is best?	INDEPENDENT CHEMICAL-SHIFTS; MAGNETIC-PROPERTIES	Fallah-Bagher-Shaidaei H, Wannere CS, Corminboeuf C, et al	۸

جدول ۱۱. پرکارترین نویسندگان ایران در سال ۲۰۰۶، بر اساس آمار WOS

ردیف	نام نویسندگان	تعداد اثر	درصد	ردیف	نام نویسندگان	تعداد اثر	درصد
۱	HERAVI, MM	۵۷	۰/۸۵	۱۱	AZIZI, F	۲۵	۰/۳۷
۲	DEHGHAN, M	۴۷	۰/۷۰	۱۲	MOOSAVI-MOVAHEDI, AA	۲۵	۰/۳۷
۳	GANJALI, MR	۴۳	۰/۶۴	۱۳	SHAFIEE, A	۲۵	۰/۳۷
۴	ZOLFIGOL, MA	۳۷	۰/۵۵	۱۴	ADIB, M	۲۴	۰/۳۶
۵	SHAMSIPUR, M	۳۳	۰/۴۹	۱۵	AMINI, M	۲۴	۰/۳۶
۶	DEHPOUR, AR	۳۱	۰/۴۶	۱۶	GHAVAMZADEH, A	۲۴	۰/۳۶
۷	NOROZI, P	۳۰	۰/۴۵	۱۷	MALLAKPOUR, S	۲۴	۰/۳۶
۸	ZARRINDAST, MR	۲۸	۰/۴۲	۱۸	SADEGHI, M	۲۴	۰/۳۶
۹	MORSALI, A	۲۷	۰/۴۰	۱۹	ABBASBANDY, S	۲۳	۰/۳۶
۱۰	YAVARI, I	۲۷	۰/۴۰	۲۰	SALAVATI-NIASARI, M	۲۳	۰/۳۶

نمایه شده سال ۲۰۰۶ ایران، به این نویسنده تعلق داشته است. پس از او، م. دهقان با ۴۷ عنوان تولید علمی، در رده دوم نویسندگان پرکار ایران در سال ۲۰۰۶ قرار دارد. اطلاعات بیشتر درخصوص بقیه نویسندگان پرکار سال ۲۰۰۶ ایران، در جدول ۱۱ ارائه شده است.

منابع

۱. سلطانی، پوری؛ راستین، فروردین. *دانشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*. تهران: فرهنگ معاصر، ۱۳۷۹.
۲. صبوری، علی‌اکبر. «تولید علم ایران در سال ۲۰۰۶». *رهیافت*، ۳۸ (پاییز و زمستان ۱۳۸۵): ۴۰-۴۵.
۳. یوسفی، احمد. «ریزش کاذب در نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای: نوسا، پارس‌آذرخش و کاوش». در *فهرست‌های رایانه‌ای: کاربرد و توسعه: مجموعه مقالات همایش کاربرد و توسعه فهرست‌های رایانه‌ای در کتابخانه‌های ایران*، ۲۷ و ۲۸ آبان ۱۳۷۸. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد؛ تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز اطلاع‌رسانی و خدمات علمی، ۱۳۷۹، ص. ۳۰۷-۳۲۲.

”activated carbon: A brief overview” دارا بودن ۱۶ استناد، از این نظر در بالاترین رتبه قرار داشت. اطلاعات مربوط به بقیه تولیدات علمی پراستناد ایران، در جدول ۱۰ ملاحظه می‌شود. در جدول ۱۰، علاوه بر عنوان هر تولید علمی، کلیدواژه‌های موضوعی آن به همراه نام پدیدآورندگان و تعداد استنادهایی که به هریک از این تولیدات علمی شده است دیده می‌شود. با استفاده از اطلاعات مزبور می‌توان از مؤثرترین تولیدات علمی ایران تا زمان فوق آگاهی یافت.

پرکارترین نویسندگان ایران در پایگاه دبلو.ا.اس.

اطلاعات لازم درخصوص ۲۰ نویسنده برتر سال ۲۰۰۶ ایران، در جدول ۱۱ ارائه شده است. منظور از نویسنده پرکار کسی است که دارای بیشترین تعداد تولید علمی باشد. در میان این نویسندگان، م.م. هروی با ۵۷ عنوان اثر علمی پرکارترین نویسنده محسوب می‌شود. در واقع می‌توان اذعان داشت که ۰/۸۵ درصد از کل تولیدات علمی